

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินค่าสินไหมทดแทนและการใช้
มาตรการบังคับเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ : กรณีกระทรวงการคลังเห็นว่า
เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มเติมและจำนวนเงินที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นหรือลดลง

กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้มีหนังสือ ลำดับที่ ๑๑๐๕/๑๓๕ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๙ และ ลำดับที่ ๑๑๐๕/๑๖๐๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินค่าสินไหมทดแทนและการใช้มาตรการบังคับเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ สรุปความได้ว่า

๑. การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

๑.๑ กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (กรมเจ้าท่า) ได้ลงนามในสัญญาตามโครงการจัดหาเรือชุดหัวสว่าน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๒๘ นิ้ว จำนวน ๓ ลำ กับบริษัท Ellicott Machine Corporation International ตามสัญญาเลขที่ ๐๑/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ เป็นเงินทั้งสิ้น ๔๙,๔๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ แต่บริษัทฯ ไม่ส่งมอบเรือชุด กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจึงบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากบริษัทฯ โดยขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดว่าต่างคดีให้

๑.๒ เนื่องจากเกิดความเสียหายต่อกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจึงปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้มีคำสั่ง ที่ ๕๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีสัญญาตามโครงการจัดหาเรือชุดหัวสว่าน ขนาด ๒๘ นิ้ว

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๖๒๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ต่อมา กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๓๔๗ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ยกเลิกชั้นความลับ

และต่อมา กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๑๗๐๘ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ยกเลิกชั้นความลับ

จำนวน ๓ ลำ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้ดำเนินการสอบสวนแล้ว เห็นว่ามีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ทางราชการ จำนวน ๙ คน โดยกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ดังต่อไปนี้

(๑) เรือโทวิทย์ วรคุปต์ ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่า (เดิม) เป็นเงิน ๒,๔๔๙,๐๓๕.๕๕ ดอลลาร์สหรัฐ

(๒) นายจงอาชวี โพธิสุนทร ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่า (เดิม) เป็นเงิน ๒,๖๗๑,๖๗๕.๑๕ ดอลลาร์สหรัฐ

(๓) เรือตรีสัญญาชัย กุลปรีชา ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๑,๖๖๙,๗๙๖.๙๖ ดอลลาร์สหรัฐ

(๔) เรือตรีประเวช รักแผน ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๑,๖๖๙,๗๙๖.๙๖ ดอลลาร์สหรัฐ

(๕) เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทองเจริญ ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๑,๖๖๙,๗๙๖.๙๖ ดอลลาร์สหรัฐ

(๖) นายชาญชัย (หรือณกฤตพล) ชื่นเชย ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๘๙๐,๕๕๘.๓๘ ดอลลาร์สหรัฐ

(๗) นายปัญญา ส่งเจริญ ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๑,๖๖๙,๗๙๖.๙๖ ดอลลาร์สหรัฐ

(๘) นายदनัย ศรีพิทักษ์ ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๑,๖๖๙,๗๙๖.๙๖ ดอลลาร์สหรัฐ

(๙) นายอิทธิพล กาญจนกิจ ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเงิน ๗๗๙,๒๓๘.๕๘ ดอลลาร์สหรัฐ

๑.๓ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้ส่งสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ตามหนังสือ ลับ ที่ คค ๐๓๐๕/๐๐๐๘๔๕ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ลับ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๐๐๓๐๔๗ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ลับ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๐๐๓๖๙๖ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ลับ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๐๐๔๐๐๖ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ ลับ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๐๐๔๒๙๕ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๗ และ ลับ ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๓๐๕/๐๐๔๕๗๗ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗

๑.๔ เนื่องจากเวลาได้ล่วงเลยมาจนกระทั่งเหลืออายุความน้อยกว่าหกเดือน กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี จึงออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๗ เรียกให้เจ้าหน้าที่ จำนวน ๗ คน ดังกล่าว เว้นแต่เรือโทวิทย์ วรคุปต์ และนายชาญชัย (หรือณกฤตพล) ชื่นเชย ชำระค่าสินไหมทดแทนในจำนวนตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ทั้งเจ็ดคนได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และกระทรวงคมนาคมในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้มีคำสั่งให้รอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังก่อน โดย

ให้ถือว่ากระทรวงคมนาคมยังไม่ได้รับรายงานการอุทธรณ์ และแจ้งให้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องและฟ้องคดีแพ่งภายในอายุความตามที่กฎหมายกำหนด

๑.๕ ต่อมา กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๘ เรียกให้เรือโทวิทย์ วรคุปต์ และนายชาญชัย (หรือณกฤตพล) ชื่นเชย ชำระค่าสินไหมทดแทนในจำนวนตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ทั้งสองคนได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ จึงรายงานความเห็นและเหตุผลไปยังกระทรวงคมนาคม เพื่อพิจารณาอุทธรณ์ต่อไป

๒. การตรวจสอบสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดโดยกระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ลับ ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ ล.๖๘๖ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ ถึงกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี แจ้งผลการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สรุปความได้ว่า เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จึงกำหนดประเด็นพิจารณาและมีความเห็นในแต่ละประเด็นโดยสรุปดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การตรวจรับงานต่อสร้างเรือตามสัญญาและการตัดเงื่อนไขการจ่ายเงินโดยมีหนังสือค้ำประกันจากธนาคารเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปในสัญญาข้อ ๑๓.๒.๓ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและมีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ เห็นว่าการที่บริษัท Ellicott Machine Corporation International ผู้รับจ้างต่อสร้างเรือชุดหัวส่วขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๒๘ นิ้ว จำนวน ๓ ลำ ปฏิบัติผิดสัญญาที่ทำได้กับกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (กรมเจ้าท่า) โดยมีได้ส่งมอบเรือชุดภายในเวลาที่กำหนดตามสัญญา และกรมเจ้าท่าได้จ่ายเงินค่าจ้างตามสัญญาแต่ละงวดให้กับบริษัทฯ โดยปราศจากหลักประกันหนังสือค้ำประกันจากธนาคารเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปทำให้เกิดความเสียหายแก่กรมเจ้าท่า ซึ่งความเสียหายดังกล่าวเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปจริงในการตรวจรับงานแต่ละงวดที่ไม่ถูกต้องตามสัญญา และเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับการตัดเงื่อนไขการจ่ายเงินที่ต้องมีหนังสือค้ำประกันจากธนาคารเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปในสัญญา ข้อ ๑๓.๒.๓ คือ

๑) การตรวจรับงานในงวดที่ ๒ (งวดที่ ๓ เดิม) (จ่ายเงินจำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ)

ตามสัญญาในส่วน Condition of Contract ที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินค่างานในงวดที่ ๒ (งวดที่ ๓ เดิม) กำหนดให้จ่ายร้อยละ ๑๕ ของราคาตามสัญญา เมื่อผู้รับจ้างได้จัดส่งเครื่องจักรใหญ่ (Main Engines) แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรมเจ้าท่าได้ตรวจรับเครื่องกำเนิดไฟฟ้า Main Generator Engines เป็น Main Engines ซึ่งไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายตามจำนวนเงินที่จ่ายเป็นค่างานในงวดนี้ จำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและต้องรับผิดชอบดังนี้

(๑) นายจงอาชว์ โพธิ์สุนทร ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่า (ขณะนั้น) และเรือตรีสัญญา กุลปรีชา เรือตรีประเวช รักแผน เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทองเจริญ และนายปัญญา ส่งเจริญ

ในฐานะคณะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการโดยทุจริตในการตรวจรับงานงวดที่ ๒ (งวดที่ ๓ เดิม) ให้รับผิดร่วมกันในเงินจำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) นายชาญชัย (หรือณกฤตพล) ชื่นเชย และนายदनัย ศรีพิทักษ์ ในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง กับนายวิจิต รักพาณิชย์ และเรือเอกอนันต์ ศรีมกุฎพันธ์ ในฐานะผู้ควบคุมงาน เป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการตรวจรับงานงวดที่ ๒ (งวดที่ ๓ เดิม) ร่วมกับนายจงอาชว โปธิสุนทร เรือตรีสัญญาชัย กุลปรีชา เรือตรีประเวช รักแผน เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทองเจริญ และนายปัญญา ส่งเจริญ ให้รับผิดในอัตราร้อยละ ๘๐ ของจำนวนเงินค่างานในงวดที่ ๒ (งวดที่ ๓ เดิม) จำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินจำนวน ๕,๓๔๓,๓๕๐.๒๘ ดอลลาร์สหรัฐ โดยให้รับผิดคนละ ๑ ใน ๙ ส่วนของเงินจำนวนดังกล่าว คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดคนละ ๕๙๓,๗๐๕.๕๙ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๓) เรือโทวิทย์ วรคุปต์ ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่า (ขณะนั้น) กับนายถวัลย์รัฐ อ่อนศิระ นายเฟื่อง พานิชกิจ ร้อยตำรวจเอกขจร เทศมาสา นายพินิจ เชาววิชาร์ตัน นาวาตรีโชคชัย พุชประดิษฐ์ และนางวิลาวรรณ ศิริงามเพ็ญ ในฐานะคณะทำงานเพื่อดำเนินการทบทวนเอกสารประกวดราคา ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและกระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการพิจารณาตัดสินเงื่อนไขการจ่ายเงินโดยมีหนังสือคำประกันจากธนาคารเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปตามสัญญาข้อ ๑๓.๒.๓ ให้รับผิดในอัตราร้อยละ ๒๐ ของจำนวนเงินค่างานในงวดที่ ๒ (งวดที่ ๓ เดิม) จำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินจำนวน ๑,๓๓๕,๘๓๗.๕๗ ดอลลาร์สหรัฐ โดยให้เรือโทวิทย์ วรคุปต์ รับผิด ๔ ใน ๑๐ ส่วนของเงินจำนวนดังกล่าว คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดจำนวน ๕๓๔,๓๓๕.๐๓ ดอลลาร์สหรัฐ นายถวัลย์รัฐ อ่อนศิระ นายเฟื่อง พานิชกิจ ร้อยตำรวจเอกขจร เทศมาสา นายพินิจ เชาววิชาร์ตัน นาวาตรีโชคชัย พุชประดิษฐ์ และนางวิลาวรรณ ศิริงามเพ็ญ รับผิดคนละ ๑ ใน ๑๐ ส่วนของเงินจำนวน ๑,๓๓๕,๘๓๗.๕๗ ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดคนละ ๑๓๓,๕๘๓.๗๖ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อนึ่ง หากกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้รับชำระเงินจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการโดยทุจริตครบเต็มจำนวนความเสียหายแล้ว ให้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีคืนเงินส่วนที่รับไว้เกินจำนวนดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามส่วนที่ได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ทางราชการแล้ว

๒) การตรวจรับงานในงวดที่ ๔ (จ่ายเงินจำนวน ๑๑,๑๓๑,๙๗๙.๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ)

ตามสัญญาในส่วน Condition of Contract ที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินค่างานในงวดที่ ๔ กำหนดให้จ่ายร้อยละ ๒๕ ของราคาตามสัญญา เมื่อผู้รับจ้างได้จัดส่งปั๊มชุดและเกียร์ทด ซึ่ง

ตามเอกสารแนบท้ายสัญญาระบุว่า เรือชุดแบบหัวส่วานจะมีปั้ม ๒ ชุด คือ ปั้มในตัวเรือ (Hull Pump) และปั้มบนสะพานชุด (Ladder Pump) อีกทั้งค่างานที่จะต้องจ่ายเงินในงานงวดที่ ๔ มีจำนวนถึงร้อยละ ๒๕ ของราคาตามสัญญา และวัตถุประสงค์ในการชุดลอกที่เรือชุดจะสามารถชุดดินได้จะต้องมีส่วนประกอบของปั้มสองชุดดังกล่าว เมื่อบริษัทฯ ได้ส่งมอบงานเฉพาะปั้มชุดและเกียร์ทดที่อยู่ในตัวเรือ (Hull Pump) ในส่วนของ Ladder Pump จึงขาดจำนวนไปและไม่ปรากฏว่าบริษัทฯ ได้มีการส่งมอบในงานใดอีก การที่กรมเจ้าท่าได้ตรวจรับและจ่ายเงินค่างานในงวดนี้ จึงเป็นการตรวจรับงานที่ไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายตามจำนวนเงินที่จ่ายเป็นค่างานในงวดนี้ จำนวน ๑๑,๑๓๑,๙๗๙.๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและต้องรับผิดชอบดังนี้

(๑) นายจงอาซวี โพธิสุนทร ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่า (ขณะนั้น) กับนายวิเชษฐ โจนธรรมกุล เรือตรีสัญญาชัย กุลปรีชา เรือตรีประเวช รักแผน เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทอง เจริญ นายปัญญา ส่งเจริญ นายชาญชัย (หรือณกฤตพล) ชื่นเชย และนายदनัย ศรีพิทักษ์ ในฐานะคณะกรรมการตรวจการจ้างเป็นเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในขั้นตอนการยอมรับข้อเสนอของบริษัทฯ ให้รับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๔๐ ของจำนวนเงินค่างานในงวดที่ ๔ จำนวน ๑๑,๑๓๑,๙๗๙.๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินจำนวน ๔,๔๕๒,๗๙๑.๙๐ ดอลลาร์สหรัฐ โดยให้รับผิดชอบคนละ ๑ ใน ๘ ส่วน คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดชอบคนละ ๕๕๖,๕๙๘.๙๙ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๒) เรือตรีสัญญาชัย กุลปรีชา เรือตรีประเวช รักแผน เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทอง เจริญ นายปัญญา ส่งเจริญ นายอิทธิพล กาญจนกิจ และนายदनัย ศรีพิทักษ์ ในฐานะคณะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในขั้นตอนการตรวจรับงานให้รับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๔๐ ของจำนวนเงินค่างานในงวดที่ ๔ จำนวน ๑๑,๑๓๑,๙๗๙.๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินจำนวน ๔,๔๕๒,๗๙๑.๙๐ ดอลลาร์สหรัฐ โดยให้รับผิดชอบคนละ ๑ ใน ๖ ส่วน คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดชอบคนละ ๗๔๒,๑๓๑.๙๘ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๓) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการตัดเงื่อนไขการจ่ายเงินโดยมีหนังสือคำประกันจากธนาคารเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปในสัญญาข้อ ๑๓.๒.๓ ซึ่งประกอบด้วยเรือโทวิทย์ วรคุปต์ นายถวัลย์รัฐ อ่อนศิริ นายเฟื่อง พานิชกิจ ร้อยตำรวจเอกขจร เทศมาสา นายพินิจ เชาววิชาร์ตัน นาวาตรีโชคชัย พุชประดิษฐ์ และนางวิลาวรรณ ศิริงามเพ็ญ ให้รับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๒๐ ของจำนวนเงินค่างานในงวดที่ ๔ จำนวน ๑๑,๑๓๑,๙๗๙.๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินจำนวน ๒,๒๒๖,๓๙๕.๙๕ ดอลลาร์สหรัฐ โดยให้เรือโทวิทย์ วรคุปต์ รับผิดชอบ ๔ ใน ๑๐ ส่วนของจำนวนเงินดังกล่าว คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดชอบจำนวน ๘๙๐,๕๕๘.๔๐ ดอลลาร์สหรัฐ นายถวัลย์รัฐ อ่อนศิริ นายเฟื่อง พานิชกิจ ร้อยตำรวจเอกขจร เทศมาสา นายพินิจ เชาววิชาร์ตัน นาวาตรีโชคชัย พุชประดิษฐ์ และนางวิลาวรรณ ศิริงามเพ็ญ รับผิดชอบคนละ ๑ ใน ๑๐ ส่วนของเงิน ๒,๒๒๖,๓๙๕.๙๕

ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิดชอบ ๒๒๒,๖๓๙.๖๐ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓) การตรวจรับงานในงวดที่ ๕ (จ่ายเงินจำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ)

ได้มีการแก้ไขสัญญางวดที่ ๕ ในส่วน Condition of Contract ที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินในงวดที่ ๕ ที่กำหนดว่า ให้จ่ายร้อยละ ๒๐ ของราคาตามสัญญา เมื่อผู้รับจ้างส่งมอบเรือชุดมายังประเทศไทยแล้ว (๒๐%, Shipment of Vessels, January ๑๙๙๙) (หมายถึง บริษัทฯ จะต้องทำการต่อสร้างเรือพีเลียง จำนวน ๓ ลำ และท่อกัน พร้อมเรือชุด จำนวน ๓ ลำ) แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรมเจ้าท่า (เดิม) ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาตามความเห็นของคณะกรรมการตรวจการจ้าง โดยแบ่งงวดการชำระเงินใหม่เป็นร้อยละ ๙ เมื่อส่งมอบท่อกัน ร้อยละ ๖ เมื่อปล่อยเรือพีเลียงลงน้ำ และร้อยละ ๕ เมื่อมีการขนส่งเรือชุด โดยไม่มีความจำเป็นใดๆ เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ แต่กลับเพื่อการเอื้อประโยชน์ในการแก้ไขสภาพคล่องทางการเงินของบริษัทฯ ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๖ ถือเป็นการกระทำโดยทุจริต และเป็นความผิดอาญาฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายตามจำนวนเงินที่จ่ายเป็นค่างานในงวดนี้ จำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและต้องรับผิดชอบดังนี้

นายจางอาชว โปธิสุนทร ในฐานะอธิบดีกรมเจ้าท่า(ขณะนั้น) เรือตรีสัญญาชัย กุลปรีชา เรือตรีประเวช รักแผน เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทองเจริญ นายปัญญา ส่งเจริญ นายอิทธิพล กาญจนกิจ และนายदनัย ศรีพิทักษ์ รับผิดชอบร่วมกันในเงินจำนวน ๖,๖๗๙,๑๘๗.๘๕ ดอลลาร์สหรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประเด็นที่สอง การตรวจรับและจ่ายเงินค่าอะไหล่เรือชุดเกินกว่าที่ต้องจ่ายจริง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและมีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ กระบวนการคลังยังไม่มีความเห็น เนื่องจากรายละเอียดมีไม่เพียงพอต่อการพิจารณา อยู่ระหว่างการขอทราบข้อเท็จจริงและหลักฐานเพิ่มเติมจากกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

๓. ความเห็นของกระทรวงคมนาคม

กระทรวงคมนาคมโดยรองปลัดกระทรวงคมนาคม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านการขนส่ง (นายคำรบลักข์ สุรัสวดี) ในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ และในฐานะผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุมชั้นเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่งของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เมื่อได้รับแจ้งผลการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการคลังแล้ว มีความเห็นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ว่า ให้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ดำเนินการตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามหนังสือ ลับ ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ล.๖๘๖ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ โดยเคร่งครัด ดังนี้

๓.๑ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ จำนวน ๙ คน ซึ่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้ออกคำสั่งเรียกให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแล้ว ได้แก่

๑) นายจงอาซัว โพธิสุนทร เรือตรีสัญญาชัย กุลปรีชา เรือตรีประเวช รักแผน เรือตรีวิเชษฐ พงษ์ทองเจริญ นายปัญญา ส่งเจริญ นายदनัย ศรีพิทักษ์ และนายอิทธิพล กาญจนกิจ รวม ๗ คน ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๗

๒) เรือโทวิทย์ วรคุปต์ และนายชาญชัย (หรือณกฤตพล) ชื่นเชย รวม ๒ คน ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๘

ต่อมาเจ้าหน้าที่ทั้งเก้าคนได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีส่งให้กระทรวงคมนาคมพิจารณาอุทธรณ์ กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นสมควรยกอุทธรณ์โดยให้กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีแก้ไขคำสั่งทางปกครองให้ตรงกับจำนวนเงินความรับผิดชอบของแต่ละคนตามที่กระทรวงการคลังพิจารณา และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ รวมทั้งแจ้งสิทธิการฟ้องศาลปกครองให้ผู้อุทธรณ์ทราบด้วย

๓.๒ สำหรับเจ้าหน้าที่อีก ๙ คน ได้แก่ นายถวัลย์รัฐ อ่อนศิริะ ร้อยตำรวจเอกขจร เทศมาสา นายเฟื่อง พานิชยกิจ นายวิเชิต รักพาณิชย์ เรือเอกอนันต์ ศรีมกุฎพันธ์ นายพินิจ เชาววิชรรัตน์ นาวาตรีโชคชัย พุชประดิษฐ์ นางวิลาวรรณ ศิริงามเพ็ญ และนายวิเชษฐ์ ไรจนธรรมกุล ซึ่งกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่าต้องร่วมรับผิดชอบใช้เงินค่าสินไหมทดแทนด้วยนั้น ให้กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีดำเนินการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชำระค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นของกระทรวงการคลังโดยเร็ว

๓.๓ สำหรับกรณีการเบิกจ่ายค่าอะไหล่เกินกว่าที่ต้องจ่ายเป็นเงิน ๙๖๓,๒๗๕ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งกระทรวงการคลังให้ส่งข้อเท็จจริงและหลักฐานเพิ่มเติมนั้น เมื่อได้ผลความคืบหน้า เป็นประการใดแล้ว ให้กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีรายงานให้กระทรวงคมนาคมทราบด้วย

๔. ข้อหาหรือของกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

เนื่องจากกระทรวงการคลังมีความเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แตกต่างจากความเห็นของกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี โดยเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มเติมและจำนวนเงินที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นหรือลดลง กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจึงขอหารือเพื่อนำไปใช้ประกอบการดำเนินการออกคำสั่งและดำเนินการใช้มาตรการบังคับในประเด็นดังต่อไปนี้

๔.๑ การออกคำสั่งทางปกครอง และคำสั่งกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

๑) คำสั่งทางปกครองที่กรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีออกไปสำหรับเจ้าหน้าที่ จำนวน ๙ คน ก่อนที่กระทรวงการคลังจะมีความเห็นเพื่อไม่ให้ขาดอายุความ และเมื่อกระทรวงการคลังมีความเห็นแตกต่างจากความเห็นของกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี การออกคำสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลังจะดำเนินการในลักษณะใด และเมื่อปรากฏว่านายถวัลย์รัฐ อ่อนศิริะ ในตำแหน่งอธิบดีกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีเป็นผู้ที่กระทรวงการคลังให้ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย จะออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าวสำหรับเจ้าหน้าที่

ทั้งแก่คนได้หรือไม่ อย่างไร และหากออกคำสั่งไม่ได้แล้ว ผู้ใดจะเป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว รวมทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์

๒) อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีซึ่งเป็นผู้ที่กระทรวงการคลังให้ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย จะออกคำสั่งทางปกครองให้ตนเองได้หรือไม่ อย่างไร และหากออกไม่ได้แล้ว ผู้ใดจะเป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว รวมทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์

๓) อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีซึ่งเป็นผู้ที่กระทรวงการคลังให้ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย จะออกคำสั่งทางปกครองให้คณะทำงานเพื่อดำเนินการทบทวนเอกสารประกวดราคาฯ ผู้อื่นได้หรือไม่ อย่างไร และหากออกคำสั่งไม่ได้แล้ว ผู้ใดจะเป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว รวมทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์

๔) อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีซึ่งเป็นผู้ที่กระทรวงการคลังให้ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย จะออกคำสั่งทางปกครองให้กับผู้ควบคุมงานได้หรือไม่ อย่างไร และหากออกคำสั่งไม่ได้แล้ว ผู้ใดจะเป็นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว รวมทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์

๕) อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีซึ่งเป็นผู้ที่กระทรวงการคลังให้ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย จะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเพิ่มเติม และสั่งให้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามความเห็นของกระทรวงการคลังและกระทรวงคมนาคมได้หรือไม่ อย่างไร และหากออกคำสั่งไม่ได้แล้ว หน่วยงานใดจะเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว

๖) คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ซึ่งประธานกรรมการฯ (เรือตรีปรีชา เพ็ชรวงศ์) ตำแหน่งรองอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ข้าราชการพลเรือนระดับ ๙ จะดำเนินการสอบข้อเท็จจริงหรือสอบสวนอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน ระดับ ๑๐ ได้หรือไม่ อย่างไร

๔.๒ การออกคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

๑) ในกรณีที่มีการออกคำสั่งทางปกครองใหม่แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งแก่คนดังกล่าวจะต้องมีการให้สิทธิอุทธรณ์แก่ผู้ได้รับคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

๒) การที่กระทรวงการคลังมีความเห็นให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเปลี่ยนแปลงจากความเห็นของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ซึ่งผู้มีอำนาจต้องออกคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง เมื่อออกคำสั่งในเรื่องดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการให้สิทธิอุทธรณ์แก่ผู้ได้รับคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

๔.๓ การบังคับตามกฎหมายปกครองหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรณีกระทรวงการคลังชี้ผลให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สิทธิในการเรียกร้องให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนสามารถกระทำโดยออกคำสั่งทาง

ปกครองให้ชุดใช้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือดำเนินคดีโดยยื่นฟ้อง ต่อศาลยุติธรรม และหากดำเนินคดีต่อศาลยุติธรรมแล้ว อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่เมื่อใด

๔.๔ การบังคับทางปกครอง

ระยะเวลาในการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมีผลตั้งแต่เมื่อใด และสิ้นสุดเมื่อใด ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงคมนาคม(กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี) และกระทรวงการคลัง(กรมบัญชีกลาง)แล้ว เห็นว่ามีประเด็นที่ต้องพิจารณาและมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจะต้องมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือไม่ เห็นว่า หน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคต้องมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ตามข้อ ๑๘ วรรคหนึ่ง^๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีย่อมต้องมีคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติมตามความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยอาจเพิกถอนคำสั่งเดิมทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๗๙๔/๒๕๔๗^๒

ประเด็นที่สอง ถ้ากรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีมีคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติมตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองและคู่กรณีมีสิทธิอุทธรณ์หรือไม่ เห็นว่า ต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ กรณีตามความเห็นของกระทรวงการคลัง คือ

กรณีที่หนึ่ง กระทรวงการคลังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบที่ได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและเป็นการ

^๑ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง และแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัย สั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ : กรณีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๗๕๑ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กระทำการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๐^๖ ประกอบกับมาตรา ๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น เนื่องจากคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินที่กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจะได้มีคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติมสำหรับเจ้าหน้าที่จำนวนเก้าคนซึ่งเคยออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินแล้ว โดยกำหนดจำนวนเงินที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามจำนวนที่กระทรวงการคลังกำหนด หรือออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่อีกจำนวนเก้าคนซึ่งไม่เคยออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินมาก่อน โดยให้รับผิดชอบตามจำนวนเงินที่กระทรวงการคลังกำหนด เป็นคำสั่งที่อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒^๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฯ จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น การออกคำสั่งดังกล่าวเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และคู่มือที่มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ตามหมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง ส่วนที่ ๕ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ทั้งนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๕๗/๒๕๕๖

กรณีที่สอง กระทรวงการคลังเห็นว่าเจ้าหน้าที่จำนวนเจ็ดคนมีความรับผิดชอบ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการโดยทุจริตอันเป็นการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ แต่มิใช่การกระทำใน

^๖มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นับตามบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

^๗มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

^๘มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

การปฏิบัติหน้าที่ และให้รับผิดชอบร่วมกันในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น โดยที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ ๑๔/๒๕๔๖ ที่ ๒๙/๒๕๔๖ และ ที่ ๓๐/๒๕๔๖ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ก็ได้มีความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๘๐๒/๒๕๔๗^๙ เป็นที่ยุติแล้วว่า กรณีเจ้าหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐโดยทุจริตอันเป็นความผิดทางอาญานั้น ถือว่าเจ้าหน้าที่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็น “การกระทำการในปฏิบัติหน้าที่” เมื่อเป็นการกระทำการในปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ดังกล่าวก็就会有ความรับผิดตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ใช้รับผิดตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงต้องกำหนดจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใหม่ จะนำหลักเรื่องลูกหนี้รวมมาใช้บังคับไม่ได้ตามความในมาตรา ๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ และถ้ากรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้มีคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติมสำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งเจ็ดคนดังกล่าว โดยให้แต่ละคนรับผิดชอบตามจำนวนเงินที่กระทรวงการคลังกำหนดขึ้นใหม่แล้ว คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองและคู่กรณีก็ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้เช่นกันตามเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในกรณีนี้

ประเด็นที่สาม อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีซึ่งเป็นผู้ที่กระทรวงการคลังให้ต้องร่วมรับผิดชอบด้วยนั้น อธิบดีจะออกคำสั่งทางปกครองหรือคำสั่งให้ดำเนินการใดๆ ให้กับตนเองหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้หรือไม่ และถ้าไม่ได้แล้ว ใครจะเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งดังกล่าว รวมทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์ เห็นว่า ในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองนั้น มาตรา ๑๓^{๑๐} และมาตรา ๑๖^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

^๙บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเรียกค่าเสียหายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๗๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๑๐}มาตรา ๑๓ เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้

(๑) เป็นคู่กรณีเอง

(๒) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี

(๓) เป็นญาติของคู่กรณี คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี

(๕) เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี

(๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นคู่กรณีหรือเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติการณ์อันใดที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางทำการพิจารณาทางปกครอง และเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ใดเป็นบุคคลดังกล่าว หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นตระหนักเองหรือถูกคู่กรณีคัดค้าน มาตรา ๑๔^{๑๖} วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นหยุดการพิจารณาเรื่องไว้ก่อน และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาจะได้มีคำสั่งต่อไป โดยผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งนั้น ย่อมหมายถึงเจ้าหน้าที่ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยอนุโลม กรณีตามข้อหาหรือ เมื่อกระทรวงการคลังมีความเห็นให้อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีเป็นผู้ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนเพื่อการละเมิดในกรณีนี้ด้วย จึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทำคำสั่งทางปกครองเป็นคู่กรณีเอง อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจึงไม่สามารถทำการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองในกรณีนี้ได้ตามมาตรา ๑๓ (๑) ดังนั้น อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจึงต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบตามมาตรา ๑๔ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งนั้นมีคำสั่งต่อไป

ส่วนการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบในกรณีนี้ด้วยหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสั่งให้คณะทำงานดำเนินการทบทวนเอกสารประกวดราคาฯ การเรียกให้ผู้ควบคุมงานชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนเพื่อการละเมิด การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

^{๑๖}มาตรา ๑๖ ในกรณีมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง เจ้าหน้าที่หรือกรรมการผู้นั้นจะทำการพิจารณาทางปกครองในเรื่องนั้นไม่ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าผู้นั้นเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้นั้นหยุดการพิจารณาเรื่องไว้ก่อนและแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งหรือประธานกรรมการทราบ แล้วแต่กรณี

(๒) ถ้ามีคู่กรณีคัดค้านว่าผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว หากผู้นั้นเห็นว่าตนไม่มีเหตุตามที่คัดค้านนั้น ผู้นั้นจะทำการพิจารณาเรื่องต่อไปก็ได้แต่ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งหรือประธานกรรมการทราบ แล้วแต่กรณี

(๓) ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองซึ่งผู้นั้นเป็นกรรมการอยู่มีคำสั่งหรือมีมติโดยไม่ชักช้า แล้วแต่กรณี ว่าผู้นั้นมีอำนาจในการพิจารณาทางปกครองในเรื่องนั้นหรือไม่

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔ วรรคสอง และมาตรา ๑๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๑๗}มาตรา ๑๔ เมื่อมีกรณีตามมาตรา ๑๓ หรือคู่กรณีคัดค้านว่าเจ้าหน้าที่ผู้ใดเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นหยุดการพิจารณาเรื่องไว้ก่อน และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้บังคับช้ญาดังกล่าวจะได้มีคำสั่งต่อไป

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการสั่งให้เจ้าหน้าที่อื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ที่ถูกคัดค้านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความรับผิดชอบเพิ่มเติม หรือการให้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม นั้น เห็นว่า เมื่ออธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีเป็นผู้มีส่วนได้เสียในกรณีนี้ โดยเป็นคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ถือได้ว่ามีพฤติการณ์ซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางได้ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ดังนั้น อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีต้องหยุดการพิจารณาเรื่องไว้ก่อนและแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งนั้นมีคำสั่งต่อไปเช่นกัน

สำหรับประเด็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งไม่เห็นด้วยกับ คำอุทธรณ์ ก็ย่อมได้แก่เจ้าหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเด็นที่สี่ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ตามความเห็นของกระทรวงการคลังดังกล่าวมีอายุความหรือไม่ และมีกำหนดเท่าใด เห็นว่า ต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ กรณีตามความเห็นของกระทรวงการคลัง คือ

กรณีที่หนึ่ง การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่จำนวนเก้าคนซึ่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้เคยออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินแล้ว และเมื่อกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีต้องมีคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติมตามความเห็นของกระทรวงการคลังโดยเพิกถอนคำสั่งเดิมทั้งหมดหรือบางส่วน แล้วแต่กรณี กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีสามารถดำเนินการออกคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติมได้โดยไม่ต้องพิจารณาเรื่องอายุความแต่อย่างใด เนื่องจากกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนดระยะเวลาใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว ส่วนการมีคำสั่งใหม่หรือออกคำสั่งเพิ่มเติม ตามความเห็นของกระทรวงการคลังนั้น ก็เป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามความในมาตรา ๑๐ วรรคสอง ตอนท้ายนั่นเอง ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๗๙๔/๒๕๔๗

กรณีที่สอง การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่จำนวนอีกเก้าคนซึ่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีไม่เคยออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินมาก่อน แม้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจะรู้ถึงการละเมิด มีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่เคยรู้ว่าเจ้าหน้าที่อีกเก้าคนนั้นต้องมีความรับผิดชอบด้วยจนเมื่อได้รับแจ้งการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง ดังนั้น การใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งเก้าคนจึงมีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความในมาตรา ๑๐ วรรคสอง ตอนต้น

การนับอายุความตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ

ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจรู้ได้ในสองกรณี คือ ๑) รู้ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และ ๒) รู้จากรายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งขึ้น และในเรื่องนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องรับผิดชอบตามความเห็นของกระทรวงการคลัง จึงถือได้ว่าอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนนับแต่วันที่กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้รับแจ้งผลการพิจารณาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการคลัง ดังนั้น อายุความสองปีในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งเก้าคนจึงเริ่มนับแต่วันดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสรีที่ ๔๒๖/๒๕๔๖

ประเด็นที่ห้า การใช้มาตรการบังคับเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลาและแนวทางปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร เห็นว่า คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสรีที่ ๖๕๕/๒๕๔๖^{๑๓} และเรื่องเสรีที่ ๗๑๙/๒๕๔๖^{๑๔} สรุปได้ว่า เมื่อมาตรา ๕๗^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้นำวิธีการยึด การอายัด หรือการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาปฏิบัติโดยอนุโลม จึงสมควรนำระยะเวลาการบังคับคดีตามมาตรา ๒๗๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางปกครองโดยอนุโลมเช่นกัน คือ จะต้องดำเนินการบังคับให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดเชยเงิน

สำหรับแนวทางปฏิบัตินั้น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสรีที่ ๙๔-๙๕/๒๕๔๙^{๑๖} สรุปได้ว่า เมื่อมีคำสั่งทางปกครองกำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน และได้ถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงบัญญัติเป็นขั้นตอนให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้สามารถบังคับชำระเงินโดยให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระเงินภายใน

^{๑๓}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง วิธีการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๔}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง : กรณีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

^{๑๕}มาตรา ๕๗ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๖}บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากไม่มีการปฏิบัติตามหนังสือเตือนดังกล่าว
เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน
ของผู้นั้นเพื่อชำระเงินได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๙